

गरिबीले निम्त्याएको पीडा

गाइने वार्डको २४ नम्बर बेडमा भर्ना भएकी बबिताले कसरी सडक किनारमा बच्चा जन्माइन ?

बबिता र नवजात शिशुलाई गाइने वार्डको २२ नम्बर बेडमा भर्ना गरि उपचार सेवा गरिदै (तस्बिर : राजविराज दैनिक) । यसअघि भदौ २३ गते बिहान ४ बजेतिर सडक छेउमै बच्चालाई जन्म दिँदै बबिता

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २५ भदौ ।
सप्तरी सदरमुकाम राजविराज नगरपालिका वडा नं. १४ परसाहीटोल की २९ वर्षीया बबिता पासवानले राजविराजस्थित गजेन्द्रनारायण सिंह अपस्तालको प्रवेशद्वार नजिकै भदौ २३ गते बिहान ४ बजेतिर बच्चालाई जन्म दिएकी छिन् ।
सुत्केरी गराउन जाँदा त्यसवापत लाग्ने विभिन्न जाँच शुल्क तिर्न नसक्दा अस्पतालबाट हिडेकी गर्भवती महिला अस्पतालको प्रवेशद्वारको किनारमा बच्चालाई जन्म दिएकी हुन् ।
उनका श्रीमान् हरेराम पासवानका अनुसार प्रसव पीडाले च्यापेपछि भदौ २३ गते मंगलवार राती २ बजेतिर बबितालाई गजेन्द्रनारायण सिंह अस्पताल लगिएको थियो ।
ड्युटीमा रहेका स्वास्थ्यकर्मीले आफुलाई गाइने वार्डको २४ नम्बर बेडमा भर्ना गरेको बताए ।
बबिताका श्रीमान् हरेरामले स्वास्थ्यकर्मीले आफुलाई पुर्जा थमाउँदै केही जाँचहरु गराएर ल्याउनु भने पछि वार्डबाट निस्केर जाँच परिक्षण गर्ने ठाउँमा पुग्दा एउटै

परिक्षणको ३ हजार २ सय शुल्क लाग्ने बताएपछि आफुहरु अलमलमा परेको सुनाए ।
मजदुरी पेशा गर्दै आएका हरेरामले गरिवीका कारण औषधी तथा परिक्षण गर्ने पैसा नहुँदा अस्पतालको प्रवेशद्वार नजिकै बसेर छलफल गर्ने क्रममा एकासी श्रीमती बबितालाई पुनःप्रसव पीडाले च्यापेको हरेरामले सुनाए ।
गाउँ कै एक छिमेकी महिलाको सहयोगमा अस्पतालको प्रवेशद्वारा नजिकैको सडक किनारमा श्रीमतीले बच्चा जन्माएको घटना नजिकै रहेको एक औषधी पसलको सिसी टिभी क्यामेरामा कैद भएपछि विहीवार विहानै देखी समाजिक सञ्जाल मार्फत सार्वजनिक भएको थियो ।

बबिताले यसरी जन्माएको नवजात शिशु छोरा रहेको बुवा हरेरामले बताए । बबिताले स्वास्थ्यकर्मीले पूजाँमा लेखेको परिक्षण गराउने पैसा नहुदा श्रीमानसँग भोली कुनै व्यवस्था गरेर आउँला भनी सल्लाह गरी रहेकै बेला अचानक प्रसव पीडाले च्यापेको बताइन ।
अस्पताल प्रवेशद्वार मै बबिताले बच्चा जन्माएको खबर पाएपछि अस्पतालमा खैलाबैला मच्चिएको थियो । तत्कालै अस्पतालका स्वास्थ्यकर्मीले उनलाई उठाएर भर्ना गरेको थियो । आमा र बच्चा दुवैको उपचार गरिएपनि बुधवार विहानै बबिता र उनका श्रीमानले बच्चालाई लिएर हिडेको अस्पताल प्रशासनले जनाएको छ ।
यद्यपी विहीवार एम्बुलेन्स लिएर उनको घर पुगेको स्वास्थ्यकर्मीको टोलीले बबिता र नवजात शिशु दुवैलाई ल्याई पुनः गाइने वार्डको २२ नम्बर बेडमा भर्ना गरिएको छ ।
आमा र बच्चा दुवैको अवस्था सामान्य रहेको चिकित्सकहरुले जनाएका छन् ।

घटना बाहिरीएपछि अस्पताल प्रशासनको लापरवाही भएको भन्दै चर्को आलोचना भइरहेको छ । निमित्त मेडिकल सुपरीटेन्डेन्ट डा. जीतेन्द्र कँडेलले घटना दुःखद भएपनी अस्पतालको कुनै लापरवाही नभएको दावी गरे ।
प्रसुती गराउनु अगावै केही स्वास्थ्य परिक्षण गराउनु आवश्यक थियो, ड्युटीमा रहेका स्वास्थ्यकर्मीहरुले सोही अनुसार पूजाँ लेखेर दिएको र जाँच गराएर आउछु, भनी निस्केको पासवान दम्पती फर्केर नआएपछि के गर्ने मेसु कडेलको भनाई छ ।
बिहीवार नै अस्पताल प्रशासनले एक प्रेस विज्ञप्ती मार्फत उक्त घटनामा लापरवाही नभएको तथा सत्यतथ्य बुझ्न आन्तरिक तथा बाह्य रुपमा छानवीन समिति गठन भईसकेको जनाएको छ ।
यस्तै उक्त महिलाको सम्पूर्ण उपचार खर्च अस्पतालले बेहोर्ने विज्ञप्ती मार्फत अस्पताल प्रशासनले जनाएको छ ।

मन्त्रालयद्वारा पाँच सदस्यी समिति गठन

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २५ भदौ ।
स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालयले एक महिलाले राजविराजस्थित गजेन्द्रनारायण सिंह अस्पताल परिसरबाहिरै बच्चा जन्माएको घटनाप्रति गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाएको छ ।
घटनाको सत्यतथ्य छानबिन गर्न नेपाल मेडिकल काउन्सिलका रजिष्ट्रार डा. सुप्रभात श्रेष्ठ र एथिकल कमीटीका डा. अजय शाहसहित पाँच सदस्यीय टोली गठन गरेको छ ।
मन्त्रालयका तर्फबाट उपचारात्मक सेवा महाशाखाका प्रमुख एवं महिला तथा प्रसूति रोग विशेषज्ञ डा. पवनजंग रायमाझी पनि छानबिन टोलीमा छन् ।
मन्त्रालयले घटनाका सम्बन्धमा अस्पतालसँग स्पष्टीकरणसमेत मागेको छ ।
घटनाको स्थलगत छानबिन गरी सत्यतथ्य बाहिर ल्याइने र छानबिनका क्रममा दोषी देखिएमा सम्बन्धित व्यक्तिमाथि प्रचलित कानूनबमोजिम कारवाही गरिने मन्त्रालयले जनाएको छ ।
स्वास्थ्य संस्थामा उपचारका लागि आउने कुनै पनि सेवाग्राहीलाई स्वास्थ्य सेवाबाट वञ्चित गर्न नहुने भन्दै मन्त्रालयले घटनालाई गम्भीरतापूर्वक लिँदै आवश्यक अध्ययन तथा छानबिन अधि बढाइरहेको जनाएको छ ।

स्थानीय प्रशासनद्वारा तीन सदस्यीय छानबिन समिति गठन

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २५ भदौ ।
गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराजमा एक महिलाले सडक छेउमै बच्चा जन्माएको विषयलाई लिएर अस्पताल प्रशासन आलोचित बन्दै गएको बेला उक्त घटना सम्बन्धमा जिल्लास्थित एक छानबिन समिति गठन गरिएको छ ।
प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्यामकृष्ण थापाको नेतृत्वमा विहीवार अस्पतालको अनुगमन तथा निरीक्षण पश्चात् तीन सदस्यीय छानबिन समिति गठन गरिएको हो ।
जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका प्रमुख डा. सतिश कुमार यादवको संयोजकत्वमा राजविराज नगरपालिकाका स्वास्थ्य संयोजक कामेश्वर यादव सदस्य तथा जिल्ला प्रशासन कार्यालय सप्तरीका प्रशासकीय अधिकृत कमलदेव यादव सदस्य सचिव रहने गरि गठन भएको उक्त समितिले छानबिन गरि प्रतिवेदन पेश गर्ने जनाइएको छ ।

उद्योगमन्त्री यादवद्वारा राजीनामा

दैनिक समाचारदाता काठमाडौं, २५ भदौ ।
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री गौरीकुमारी यादवले पदबाट राजीनामा दिएकी छिन् ।
बिहीवार उनले प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहसमक्ष राजीनामा बुझाएकी हुन् ।
मन्त्री यादवको सचिवालयले भनेको छ, “उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री गौरीकुमारी यादवले बिहीवार प्रधानमन्त्री बालेन शाहसमक्ष राजीनामा बुझाउनुभएको छ ।”

सम्पादकीय

समाजको सोच र व्यवहार परिवर्तन हुनु आवश्यक

भाषा, धर्म, संस्कृति, जातजाति, समुदाय, आर्थिक अवस्था तथा भौगोलिक पहिचान फरक भए पनि सबै मानिसको सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने अधिकार समान हुन्छ। तर हाम्रो समाजमा अभै पनि जात, धर्म, लिङ्ग, वर्ग, भाषा र आर्थिक अवस्थाका आधारमा हुने विभेद पूर्ण रूपमा अन्त्य हुन सकेको छैन। सभ्य र समतामूलक समाज निर्माणका लागि विभेदरहित समाज आजको प्रमुख आवश्यकता हो। विभेदले समाजमा असमानता, अन्याय, द्वेष र सामाजिक दूरी बढाउँछ। कुनै व्यक्तिलाई उसको जन्म, पहिचान वा आर्थिक अवस्थाका आधारमा कमजोर ठान्नु मानवताको विरुद्धमा हो।

विशेष गरी दलित, महिला, पिछ्छाडिएका समुदाय, अपांगता भएका व्यक्ति तथा आर्थिक रूपमा कमजोर नागरिकले विभिन्न प्रकारका विभेद र अवसरको असमानता भोग्नुपर्ने अवस्था अभै कायम छ। परिवारबाटै समानता, सम्मान र मानवताको शिक्षा दिनुपर्छ। विद्यालयले विद्यार्थीलाई जातीय, लैङ्गिक र धार्मिक सहिष्णुताको शिक्षा दिनुपर्छ। राजनीतिक दल, सामाजिक संघसंस्था र सञ्चारमाध्यमले पनि विभेदविरुद्ध जनचेतना फैलाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुपर्छ।

कानुनले सबै नागरिकलाई समान अधिकार प्रदान गरे पनि व्यवहारमा समानता स्थापित हुन नसक्नु चिन्ताको विषय हो। तसर्थ समाजको सोच र व्यवहार परिवर्तन हुनु आवश्यक छ।

बाढी/पहिरोबाट सतर्क रहौं ।

— गाउँघरका माथिल्लो भागमा कुलो बनाई पानीको उचित निकास दिऔं ।

— जमिन चिरा परेको देखिएकामा पानी नछिर्ने गरी ढालौं ।

— घरभित्र वा वरिपरिको जमिन चिरा परेको भए सुरक्षित स्थानमा बसौं ।

— नदी वा खोलामा बाढी आएमा तल्लो भागमा बस्ने जनसमुदायलाई सूचना दिऔं ।

— भुकम्पले चिरा पारेको छ भने त्यस्तो स्थानलाई ढालौं र सजगता अपनाऔं ।

— भौगोलिक अवस्था बिचार गरेर मात्र बाटो, कुलो वा नहर जस्ता संरचना बनाऔं । भु-क्षयबाट बच्न र बचाऔं ।

जनहीतका लागि : राजविराज दैनिक

आम्दानी, ब्याज र खर्चको असन्तुलित चक्र

उद्धव सिलवाल
काठमाडौँ, २५ भदौ (रासस) ।

हाम्रो विद्यमान वित्तीय ढाँचामा सबैभन्दा ठूलो संरचनागत विडम्बना रहेको छ । ऋणको लागतले उसको आर्थिक हैसियतसँग उल्टो सम्बन्ध राख्ने गरेको छ । अर्थात्, जो व्यक्ति आर्थिक रूपमा विपन्न र साधनहीन छन्, त्यस्ता व्यक्तिले नै महँगो ब्याजदरमा ऋण लिनुपर्ने बाध्यता छ । त्यस्ता व्यक्ति बैंकको ढोकासम्म पनि पुग्न सक्दैनन् । तर, उच्च आम्दानी हुनेका लागि बैंकका ढोकाहरू सस्तो ब्याजदरका साथ सधैं खुला रहन्छन् । अनि साँझ, बिहानको छाक टार्न धौ-धौ पर्ने वर्ग भने मिटरब्याजीको दलदलमा नफसीकन ऋण पाउने नसक्ने अवस्थामा पुगेका छन् । सोही कारण विपन्न वर्गले सोचेभन्दा बढी रकम ब्याजमा खर्च गर्नु परेको हो ।

हाम्रो कर्जा बजारलाई हेर्दा यो निकै समावेशी र बहुस्तरीय देखिन्छ । तर यसको भित्री तहमा प्रवेश गर्ने हो भने यसले वर्गका आधारमा नागरिकलाई विभाजन गरिरहेको छ । वित्तीय पहुँच, धितोको उपलब्धता र कागजी प्रक्रियाको जटिलताका आधारमा कर्जा बजार चलिरहेको छ । जोसँग धितो राख्न जग्गाजमिन छैन, औपचारिक कागजात पुर्‍याउन नसक्ने त्यस्ता विपन्न नागरिकहरू साहु-महाजनसँग निर्भर रहेका छन् । अनौपचारिक क्षेत्रमा वार्षिक ५० प्रतिशत वा सोभन्दा पनि बढी मिटरब्याजका रूपमा असुलिने गरेको छ । दैनिक गुजारा चलाउन, उपचार गर्न वा वैदेशिक रोजगारीमा जानका लागि लिइने यस्तो ऋणले निम्न आय भएका वर्गलाई आजीवन दासताको चक्रमा धकेलिरहेको छ ।

साहुँ महाजनसँग ऋण लिने वर्गभन्दा अलिमाथिका समूह सहकारी संस्थाहरू आकर्षित हुने गरेका छन् । थोरै भए पनि पहुँच भएका र स्थानीयस्तरमा चिनजान भएका वर्गको रोजाइ सहकारी पर्ने गरेका छन् । जहाँ ब्याजदर सामान्यतया १२ देखि २० प्रतिशतसम्मको हाराहारीमा रहने गरेको छ । तर, सहकारी क्षेत्र पनि सञ्चालकको बदमासी र कमजोर नियमनका कारण विपन्नका लागि सुरक्षित र सर्वसुलभ हुन सकेको छैन । यो तहभन्दा अलि सम्पन्न वर्ग लघुवित्त संस्थामा कारोबार गर्ने गर्छन् । राष्ट्र बैंकले लघुवित्तका लागि अधिकतम १५ प्रतिशतको ब्याजदरको सीमा तोकेको छ । विपन्न, महिला र साना

उद्यमीलाई लक्षित गरी खोलिएका लघुवित्तले केही हदसम्म वित्तीय समावेशितामा योगदान पुर्‍याएका छन् ।

कर्जा प्रवाहमा सबैभन्दा सस्तो तह औपचारिक बैंकिङ प्रणाली हो । कागजात, आम्दानीको आधिकारिक स्रोत र पर्याप्त धितो भएका मध्यम तथा उच्च वर्गको मात्र वाणिज्य बैंक, विकास बैंक र वित्त कम्पनीसम्म पहुँच पुग्ने गरेको छ । राष्ट्र बैंकको नीतिअनुसार बैंकहरूले आधार दरमा निश्चित प्रतिशत थपेर तुलनात्मक रूपमा सस्तो दरमा कर्जा प्रवाह गर्छन् । यसले के देखाउँछ भने धितो र पहुँच हुनेले सस्तो कर्जा पाउँछन् भने धितो र पहुँच नहुनेले महँगो ऋणको भारी बोक्नुपर्ने बाध्यता सिर्जना भएको छ ।

जसको आम्दानी राम्रो छ, उसले सबैभन्दा कम ब्याज र खर्च पनि त्यहीअनुसार गर्ने गर्छ । जसको आम्दानी कम छ, उसले सबैभन्दा चर्को ब्याज तिर्नुपर्ने प्रक्रियाले समृद्धिको नभई गरिबीको चक्र सिर्जना गरिरहेको छ । यसभन्दा पनि गम्भीर सामाजिक र आर्थिक विकृति तब उत्पन्न हुन्छ, जब औपचारिक प्रणालीबाट सस्तो कर्जा पाउनेले त्यसको दुरुपयोग गर्छन् । बैंकिङ प्रणालीमा सहज पहुँच भएका सुकिलामुकिला वर्ग जो आफूलाई एलिट भन्न रुचाउनेहरू सस्तो ब्याजदरमा बैंकबाट रकम भिक्री सोही रकमलाई अनौपचारिक बजारमा चर्को ब्याजमा लगानी गर्नेसम्म गर्छन् । सस्तो पुँजीमाथि वर्गविशेषको एकाधिकार र त्यसैको बलमा विपन्नमाथिको वित्तीय दोहनले समाजमा आर्थिक असमानताको खाडललाई गहिरो र फराकिलो बनाएको छ ।

हाम्रो जनसङ्ख्या करिब तीन करोड रहेको छ तर विडम्बना जनसङ्ख्याको दोब्बरभन्दा बढी बैंक खाता खुलेका छन् । केन्द्रीय बैंकले सार्वजनिक गरेको बैंकिङ एण्ड फाइनान्सियल स्ट्याटिस्टक्समा आव २०८२/८३ को असार मसान्तसम्म २० वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक र १६ वित्त कम्पनी गरी ५३ वटा वित्तीय संस्थामध्ये वाणिज्य बैंकमा रु पाँच करोड ४४ लाख, विकास बैंकमा रु ७८ लाख ८३ हजार र वित्त कम्पनीमा १० लाख ९२ हजार गरी कुल छ करोड ३४ लाख बैंक खाता रहेको उल्लेख छ । तर कर्जा खाताको सङ्ख्या भने वाणिज्य बैंकमा रु १७ लाख, विकास बैंकमा दुई लाख ६१ हजार र वित्त कम्पनीमा रु

६८ हजार गरी कुल २० लाख ३१ हजार रहेको पनि सोही प्रतिवेदनले देखाएको छ । यो भनेको सानो हिस्साले मात्रै औपचारिक बैंकिङ कर्जाको लाभ उठाइरहेको देखिन्छ । बाँकीका ठूलो जनसङ्ख्या कि त कर्जाको दायराभन्दा बाहिर छन् कि त महँगो अनौपचारिक ऋणको लपेटामा बेरिन बाध्य भएको तथ्याङ्कले पुष्टि गरेको छ ।

केन्द्रीय बैंकले सार्वजनिक गरेको तथ्याङ्कअनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थामा अहिले करिब कुल निक्षेप ८२ खर्ब ८० अर्ब रुपैयाँ रहेको छ भने कर्जा प्रवाह ५९ खर्ब ४७ अर्ब रुपैयाँमा मात्रै सिमित रहेको छ । वाणिज्य बैंकको भारित औसत ब्याजदर ३ दशमलव ५१ देखि ३ दशमलव ५७ प्रतिशतसम्म रहेको छ । कर्जाको भारित ब्याजदर ७ देखि ७.१२ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको छ । एकवर्षे मुद्दती निक्षेपको ब्याजदर चार प्रतिशतभन्दा तल भरिसकेको छ ।

यसले बैंकिङ क्षेत्रबाट निजी क्षेत्रमा जाने ऋण प्रवाह कमजोर देखाउँछ । सोही कारण उपभोग र लगानी दुवै कमजोर बनेका हुन् । यो विगत तीन वर्षदेखि घट्दो क्रममा रहेको छ । यो भनेको अर्थतन्त्रमा ‘स्ट्यागनेन्ट र इन्फ्लेसन’ दुवै छ भन्ने हो ।

ऋणको यो महँगो चक्रको पछाडि न्यून आम्दानी रहेको छ । न्यून आम्दानीको जरोमा गुणस्तरीय सीपको अभाव छ । राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयद्वारा प्रकाशित चौथो जीवनस्तर सर्वेक्षण २०७९/८० मा नेपालका ६४.९ प्रतिशत श्रमिकहरू दैनिक ज्यालादारी वा अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत रहेको उल्लेख छ । यसले नेपालको श्रमशक्तिले स्थिर खालको रोजगारी नपाएको देखाउँछ । त्यस्ता वर्गको आम्दानीको कुनै सुनिश्चता नै हुँदैन । आज काम पाइन्छ, भोलि पाइन्छ कि पाइँदैन भन्ने अन्याय रहेको छ । त्यस्ता समूहको स्वास्थ्य विग्रिएमा आम्दानीले थेक्न नसक्ने हुन्छ । त्यस्ता वर्गसँग बजारमा उच्च मूल्य पाउने आधुनिक वा प्राविधिक सीप हुँदैन । सोही कारण अदक्ष श्रमिकका रूपमा न्यूनतम ज्यालामा काम गर्नबाहेक अर्को विकल्प नै हुँदैन । जब श्रमिकको दैनिक ज्यालाले आधारभूत आवश्यकता पनि पूरा हुन सक्दैन । तब परिवारमा अलिकति पनि

स्वास्थ्य समस्या आउँदा, बालबच्चाको शिक्षाको खर्च थपिँदा वा चाडपर्व आउँदा ऋण लिनुबाहेक अर्को विकल्प रहँदैन । त्यस्तो ऋणको ब्याज महँगो हुनेहुँदा त्यस्ता वर्गमाथि थप खर्चको बोझ बढ्ने गरेको छ । त्यस्ता समूहसँग बैंकले पत्याउने धितो पनि हुँदैन । त्यसैले त्यस्ता वर्गमा मिटरब्याजी कहाँ पुग्नु रहर नभएर बाध्यता बनेको छ । यिनै कारणले आम्दानी कम हुनु, त्यसैमा पनि ऋणको ब्याज चर्को हुनु र सीप नभएका कारण आम्दानी बढाउन नसक्ने वर्ग नै सबैभन्दा बढी आम्दानी र खर्चको असन्तुलनबाट प्रभावित बन्न पुगेका छन् ।

अहिले राजनीतिक हिसाबले वलियो सरकार रहेको छ । यत्तिको सरकार बन्नसक्ने अवस्था भोलिका दिन कम छ । ‘न भूतो न भविष्यती’ भने जस्तो अहिले राजनीतिक हिसाबले यत्तिको सरकार पहिले पनि थिएन र पछि पनि हुने सम्भावना कम नै रहेको छ । यस्तो अवस्थालाई ध्यानमा राख्दै आम्दानी र ब्याजको असन्तुलित चक्रलाई तोड्नका लागि दुरगामी र संरचनागत सुधारको आवश्यकता पर्छ । यसका लागि औपचारिक बैंकिङ प्रणालीलाई धितोमा निर्भर नराखी परियोजनामुखी कर्जा प्रणालीमा रुपान्तरण गर्न सक्नुपर्छ ।

अनौपचारिक कर्जा बजारलाई कानुनी दायरामा ल्याउने, मिटरब्याजीलाई कडाई गर्ने र गाउँ-गाउँमा वित्तीय साक्षरताका साथै सहज वित्तीय पहुँच पुर्‍याउने कामलाई अब तीव्रता दिनुपर्छ । ६४.९ प्रतिशत अदक्ष श्रमिकलाई दक्ष बनाउन राष्ट्रियस्तरमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिममा सहभागी गराउनुपर्ने देखिन्छ । श्रमिकको सीप वृद्धि भनेको बजार मूल्य र आम्दानीमा बढोत्तरी हुनु हो । जबसम्म देशको बहुसङ्ख्यक ज्यालादारी र विपन्न नागरिकलाई सस्तो पुँजी र सीपसँग जोड्न सकिँदैन । तबसम्म समृद्धिको योजना कार्यान्वयनमा आउन नसकी कागजमै सीमित रहनेछ । त्यसैले कर्जा बजारको उल्टो चक्रलाई सल्ट्याएर जोसँग धितो राख्ने कुनै जायजेथा हुँदैन, त्यस्ता समूहलाई सहज रूपमा कर्जा प्रवाह गर्ने वातावरण सिर्जना गर्नसकेमा आम्दानी, ब्याज र खर्चको असन्तुलित चक्र अन्य हुन सक्नेछ ।

अपर म्याग्दी-१ को सुरुङ ‘ब्रेक थ्रु’

म्याग्दी, २५ भदौ (रासस) ।

त्रिपन्न दशमलव पाँच मेगावाट क्षमताको अपर म्याग्दी-१ जलविद्युत् आयोजनाको सुरुङ ‘ब्रेक थ्रु’ (छेडिएको) छ ।

म्याग्दी हाइड्रोपावर लिमिटेड प्रवरुद्ध रहेको आयोजनाको धबलागिरि गाउँपालिका-४ छहरीमा रहेको अडिटदेखि मालिका गाउँपालिका-७ भारवाडमा निर्माणाधीन विद्युतगृहतर्फ

जोड्ने सुरुङ बुधवार जोडिएको हो ।

आयोजना प्रमुख ज्योतिकुमार केसीले अडिटदेखि बाँधतर्फ जोड्ने दुई हजार ५०६ दशमलव ३९ मिटर सुरुङ ब्रेक थ्रु भएको जानकारी दिनुभयो । “छहरीको अडिटदेखि धबलागिरि गाउँपालिका-४ खाम्लास्थित बाँधतर्फको तीन हजार २८३ दशमलव ३२ मिटरमध्य हालसम्म एक हजार ९७३ मिटर सुरुङ निर्माण सकिएको

छ”, उहाँले भन्नुभयो, “बाँकी सुरुङ पनि केही महिनाभित्र नै सम्पन्न गर्ने लक्ष्य सहित काम भइरहेको छ ।”

हालसम्म समग्रमा ५६ प्रतिशत भौतिक प्रगति भएको र आगामी एक वर्षभित्र सम्पन्न हुने आयोजना प्रमुख केसीले जानकारी दिनुभयो । विसं २०८० चैत १९ मा सम्झौता र २०८१ वैशाख २८ गते कार्यक्षेत्रमा परिचालित भएको सिभिल ठेकेदार लुना बिल्डर्स

एण्ड कन्ट्र्याक्टरले विसं २०८१ भदौ महिनादेखि मुख्य सुरुङ निर्माण थालेको थियो ।

बाँध, सुरुङ र विद्युतगृह निर्माणका साथै हाइड्रो र इलेक्ट्रोमेकानिकलतर्फको कामलाई तीव्र पारिएको छ । बर्खायाममा आयोजना निर्माणस्थलमा पर्ने बेनी-दरबाड सडकको फापरखेत पहिरो, दुखुखोला सडक पुल जोखिममा पर्ने र शिवरात्रिखोला सडक

बाँकी तीन पृष्ठमा

भारतीय ईलेक्ट्रिक स्कुटर नियन्त्रणमा

दैनिक समाचारदाता
वीरगञ्ज, २४ भदौ ।

पर्सा प्रहरीले भन्सार छली चोरी पैठारी गरी नेपाल भित्रायाएर चलाउदै गरेको भारतीय ईलेक्ट्रिक स्कुटर नियन्त्रणमा लिएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्साले वीरगञ्जको विभिन्न स्थानमा अनाधिकृत रुपमा वीरगञ्जमा नम्बर प्लेट नभएको भारतीय ईलेक्ट्रिक स्कुटी १७ थान नियन्त्रणमा लिएको हो ।

पर्सा प्रहरीको विशेष चेकजाँचको क्रममा वीरगञ्जको माईस्थान घण्टाघर आदर्शनगर बसपार्क भन्सार पावरहाउस लगायतका स्थानबाट प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्साका सुचना अधिकारी एवम् प्रहरी नायब उपरीक्षक चक्र मल्लले जनाएका छन् ।

पर्सा प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको ईलेक्ट्रिक स्कुटीको मुल्य करिब १३ लाख ६० हजार बराबरको रहेको पर्सा प्रहरीले जनाएको छ ।

प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको

उक्त भारतीय स्कुटीलाई थप अनुसन्धान तथा आवश्यक कारवाहीका लागि वीरगञ्ज

भन्सार कार्यालयमा बुझाउने तैयारी भै रहेको डिएसपी मल्लले जनाएका छन् ।

भोटेकोशी बाढीका कारण पूर्वाधार क्षेत्रमा ९० अर्बको क्षति

काठमाडौं, २५ भदौ (रासस) ।

रसुवाको भोटेकोशी नदीमा यही भदौ १० गते बुधवार बिहान आएको भीषण हिमबाढीका कारण पूर्वाधार क्षेत्रमा मात्रै रु एक खर्ब ९० अर्बको क्षति भएको छ ।

राष्ट्रिय योजना आयोग र राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले तयार पारेको 'दुत क्षति र आवश्यक मूल्याङ्कन' प्रतिवेदनअनुसार बाढीले पारेको क्षतिको पुनःरुत्थानका लागि रु चार खर्ब ७३ अर्ब ५७ करोड लाग्ने अनुमान छ ।

प्रतिवेदनअनुसार ऊर्जा क्षेत्रतर्फ बाढीका कारण कूल ७५९ दशमलप शून्य २५ मेगावाट क्षमताका १३ वटा जलविद्युत् आयोजना प्रभावित भएका छन् । जसमा २४ दशमलव ३६ मेगावाट क्षमताको पाँच वटा सोलार प्लान्टसमेत समावेश छन् । प्रतिवेदनमा बाढीका कारण एउटा सवस्टेशन, तीन वटा ट्रान्समिसन लाइन, एउटा स्विचयार्ड र

एउटा वितरण लाइनमा क्षति पुगेको छ । ऊर्जा क्षेत्रमा कूल रु एक खर्ब ५१ अर्ब चार करोड बराबरको क्षति भएको छ । यो क्षेत्रको पुनःरुत्थानका लागि रु तीन खर्ब ९० अर्ब ६२ करोड लाग्ने अनुमान छ ।

घरायसी नवीकरणीय ऊर्जातर्फ पनि ठूलो क्षति पुगेको छ । जसमा २४५० वटा सोलार 'होमसिस्टम', २७४० बायोग्यास प्रणाली, १३ वटा संस्थागत सोलार प्रणाली, ९२ किलोवाटको लघुजलविद्युत्, १८५ 'वाटरमिल्स' र ७९५ वटा खाना पकाउने चुल्होमा क्षति पुगेको छ । घरायसी नवीकरणीय ऊर्जामा रु ५६ करोडको क्षति भएको छ भने यसको पुनःरुत्थानका लागि रु एक अर्ब ६४ करोड लाग्ने देखिएको छ ।

बाढीका कारण ६९ किलोमिटर सडकमा क्षति पुगेको अनुमान छ । जसमध्ये ५५ किलोमिटरमा पूर्ण रूपमा क्षति पुगेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । साथै पृथ्वीराजमार्गको कृष्णभीर क्षेत्रमा १५० मिटरमा

क्षति पुगेको छ । सडक संरचनातर्फ रु २३ अर्ब ४२ करोडको क्षति पुगेको छ । उक्त क्षेत्रको पुनःरुत्थानका लागि रु ५५ अर्ब १८ करोड लाग्ने अनुमान छ ।

बाढीका कारण ३३ वटा मोटरबल पुल बगेका छन् भने चार वटामा आंशिक क्षति पुगेको छ । त्यस्तै, बाढी प्रभावित क्षेत्रमा रहेका ६४ वटा भोलुङ्गे पुलमध्ये ५३ वटामा क्षति पुगेको छ । तत्तिवस वटा भोलुङ्गे पुलमा पूर्ण क्षति पुगेको छ । पुलमा मात्रै रु ११ अर्ब ३५ करोडको क्षति पुगेको छ भने पुनरुत्थानका लागि रु १८ अर्ब १६ करोड आवश्यक पर्ने देखिएको छ ।

स्सञ्चार क्षेत्रमा पनि टेलिकमका बिटिएस टावरमा क्षति पुगेको छ । एनसेलमा २७ वटा र नेपाल टेलिकमका ३८ वटा टावर प्रभावित भएका थिए । जसमध्ये अधिकांश सञ्चालनमा आइसकेका छन् । बाढीका कारण १५२ दशमलव तीन किलोमिटर फाइभर केबल

मधेश प्रदेश: ६ वर्षमा २८ हजार ८३ भवन निर्माण

जनकपुरधाम, २५ भदौ (रासस) ।

मधेश प्रदेश सरकारले भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकतामा राख्दै पछिल्लो छ वर्षमा २८ हजार ८३ वटा नयाँ भवन निर्माण गरेको छ । यसमा विपन्न तथा दलित परिवारका आवासदेखि सरकारी कार्यालय, सामुदायिक भवन र धर्मशालासम्म समेटिएका छन् ।

प्रदेश सरकारको भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ देखि आव २०८२/८३ सम्म जनता आवास कार्यक्रमअन्तर्गत २० हजार ३७८, महेन्द्रनारायण निधि आवास कार्यक्रमअन्तर्गत दुई हजार ४१२ र विपन्नसँग मदन भण्डारी आवास कार्यक्रमअन्तर्गत चार हजार ७८ आवास निर्माण भएका छन् ।

यस अवधिमा ८५६ सरकारी भवन, २९१

सामुदायिक भवन र ६८ धर्मशालासमेत निर्माण भएका छन् । मन्त्रालयका सूचना अधिकारी रोहित जोशीले प्रदेशका आठवटै जिल्लामा आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा ती संरचना निर्माण गरिएको जानकारी दिनुभयो ।

मधेश प्रदेशको आवास कार्यक्रमको सबैभन्दा महत्वपूर्ण पक्ष विपन्न तथा दलित परिवारलाई सुरक्षित आवास उपलब्ध गराउनु हो । वर्षौंदेखि कमजोर तथा असुरक्षित घरमा बस्दै आएका परिवारका लागि पक्की आवास निर्माण भएपछि उहाँहरूको जीवनशैलीमा परिवर्तन आएको छ ।

जनता आवास कार्यक्रमअन्तर्गत मात्रै आव २०७७/७८ मा नौ हजार ४५, आव २०७८/७९ मा दुई हजार ७२८, आव २०७९/८० मा छ हजार ३९३, आव २०८०/८१ मा ११५, आव २०८१/८२ मा एक हजार ६४८ र आव २०८२/८३ मा १९० आवास निर्माण भएका छन् ।

यसरी हजारौं परिवारले वर्षा, हावाहुरी तथा अन्य प्राकृतिक जोखिमबाट जोगिने सुरक्षित आवास पाएका छन् । प्रदेश सरकारको अर्को महत्वपूर्ण उपलब्धि सरकारी भवन निर्माण पनि हो । प्रदेश सरकार स्थापना भएपछि विभिन्न सरकारी कार्यालयका लागि आवश्यक भवन निर्माणलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।

आव २०७७/७८ देखि आव २०८२/८३ सम्म ८५६ सरकारी भवन निर्माण सम्पन्न भएका छन् । आव २०७७/७८ मा नौ, आव २०७९/८० मा तीन, आव २०८०/८१ मा २३८, आव २०८१/८२ मा ३१७ र आव २०८२/८३ मा २८९ सरकारी भवन निर्माण

भएको मन्त्रालयले जनाएको छ । आफ्नै भवन भएपछि सरकारी कार्यालय सञ्चालनमा सहजता हुनुका साथै सेवाग्राहीले पनि व्यवस्थित वातावरणमा सेवा लिन पाउने अवस्था बनेको मन्त्रालयको भनाइ छ ।

गार्डटोलमा विवाह, बैठक, सामाजिक कार्यक्रम तथा अन्य सामुदायिक गतिविधि सञ्चालन गर्न आवश्यक संरचनाको मागलाई सम्बोधन गर्न प्रदेश सरकारले सामुदायिक भवन निर्माणलाई प्राथमिकता दिएको छ । पछिल्लो अवधिमा २९१ सामुदायिक भवन निर्माण भएका छन् । आव २०७७/७८ मा ९७, आव २०७८/७९ मा २७ र आव २०७९/८० मा १६७ सामुदायिक भवन निर्माण गरिएको मन्त्रालयले जनाएको छ ।

त्यस्तै, विवाह, व्रतबन्धलगायत सामाजिक तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमका लागि प्रदेशका जिल्लाहरूमा ६८ धर्मशाला निर्माण भएका छन् ।

प्रदेश सरकारका अनुसार भवन निर्माणलाई केवल भौतिक संरचना थप्ने कामका रूपमा मात्र नभई नागरिकको जीवनस्तर सुधारसँग जोडिएको छ ।

भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयका प्रवक्ता प्रविणप्रताप अधिकारीले आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको विकासमार्फत नागरिकलाई सहज सेवा, सुरक्षित आवास र सामाजिक गतिविधिका लागि आवश्यक संरचना उपलब्ध गराउने सरकारको लक्ष्य रहेको बताउनुभयो । "पूर्वाधार विकासलाई नागरिकको सामाजिक तथा आर्थिक समृद्धिसँग जोडेर सरकारले काम गरिरहेको छ", उहाँले भन्नुभयो ।

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्रीमा दीपककुमार साह नियुक्त

दैनिक समाचारदाता
राजविराज, २५ भदौ ।

नवनियुक्त उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री दीपककुमार शाहले पद तथा गोपनीयताको शपथ लिएका छन् ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलसमक्ष शाहले विहीवार साँझ शपथ लिएका हुन् ।

अभिव्यक्तिका कारण विवादमा तानिएकी गौरीकुमारी यादवले मन्त्री पदबाट राजीनामा दिएपछि प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहले सुनसरी ४ बाट निर्वाचित प्रतिनिधिसभा सदस्य राख्पाका दीपककुमार शाहलाई उद्योग मन्त्रालयको जिम्मेवारी दिएका हुन् ।

प्रविधिको प्रयोग व्यवस्थित गरौं

- ❖ प्रविधिको प्रयोगलाई आवश्यक र उद्देश्यपूर्ण बनाऔं,
- ❖ परिवार र साथीभाइसँग प्रत्यक्ष संवाद र समय बिताउने बानी बसालौं,
- ❖ सामाजिक सञ्जालको जिम्मेवारीपूर्ण र मर्यादित प्रयोग गरौं,
- ❖ पारिवारिक र सामाजिक सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिऔं,
- ❖ डिजिटल उपकरणको अत्यधिक प्रयोगबाट हुने नकारात्मक असरप्रति सचेत बनौं,
- ❖ बालबालिकालाई सुरक्षित, सन्तुलित र सिर्जनात्मक प्रविधि प्रयोगमा अभिप्रेरित गरौं,
- ❖ व्यक्तिगत गोपनीयता र साइबर सुरक्षामा विशेष ध्यान दिऔं,
- ❖ प्रविधिलाई मानव सम्बन्ध, शिक्षा, सेवा र विकासको सशक्त माध्यमका रूपमा प्रयोग गरौं ।

प्रविधिको सही प्रयोग गरौं, मानविय सम्बन्ध बलियो बनाऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड